

Dániel Zoltán,[♦] Szakályné Gyürü Karina^{*}

Az orosz–ukrán konfliktus okozta menekülthullám miatti, hazai, helyi polgári védelmi feladatok

DOI 10.17047/HADTUD.2025.35.E.137

2022. február 24-én három fő irányból, különleges katonai művelet céljából, orosz egységek lépték át Ukrajna közigazgatási határait. Az intenzív támadások során a lakosság veszélybe került, az anyagi javaik, infrastruktúrájuk súlyos sérüléseket szenvedett el. Ennek következménye, hogy Ukrajnában, a második világháború óta nem tapasztalt menekültáradat keletkezett, mely globálisan is, de főként az európai kontinensen rendkívüli mértékű összefogást sürgetett, polgári védelmi feladatok végrehajtását követelte meg a nemzeti szinttől egészen a helyi szintig. Jelen publikáció célja, hogy bemutassa az ukrán menekültválság által szükségessé vált, valamint további lehetőségként még készenlétebe helyezett, az ukrán lakosság túlélését támogató, magyar polgári védelmi, lakosságvédelmi tevékenységeket. A szerzők kiemelt figyelmet fordítanak a köteles polgári védelmi szervezetek alkalmazásának lehetőségeire, valamint a Kőbányai Önkormányzat intézkedéseinek bemutatására, vagyis konkrét példán keresztül igyekeznek szemléltetni a nyújtott pénzbeli támogatásokat, továbbá egyéb humanitárius segítségeket.

KULCSSZAVAK: orosz–ukrán konfliktus, háborús migráció, polgári védelem, polgári védelmi szervezetek

Domestic and local civil Defense tasks Stemming from the Migration wave caused by the russo-ukrainian Conflict

On 24th February 2022, Russian military units crossed the administrative borders of Ukraine from three main directions for the purpose of a special military operation. During the intensive attacks, the population was put in danger, their material possessions and infrastructure suffered serious damage. As a consequence, Ukraine experienced an influx of refugees unseen since the Second World War, which called for an extraordinary level of global cooperation but mainly on the European continent, and demanded the implementation of civil protection tasks from the national level to the local level. The purpose of this publication is to present the Hungarian civil protection and population defence activities that have become necessary due to the Ukrainian refugee crisis, and which have been put on standby as an additional option, supporting the survival of the Ukrainian population. The authors pay particular attention to the possibilities of using the official civil protection organizations, as well as to the presentation of the measures of the Municipality of Kőbánya District of Budapest, that is they try to illustrate the financial support and other humanitarian assistance provided through concrete examples.

KEYWORDS: Russo-Ukrainian conflict, war migration, civil protection, civil protection organizations

[♦] A Nemzeti Községi Szolgálati Egyetem Katonai Műszaki Doktori Iskola doktorandusza, a Budapest Főváros X. kerület Kőbányai Önkormányzat közbiztonsági referense, PhD. *student of University of Public Services, public safety officer at Municipality of Kőbánya*; daniel.zoltan@gmail.com; <https://orcid.org/0000-0002-0338-6178>

^{*} A Nemzeti Községi Szolgálati Egyetem Katonai Műszaki Doktori Iskola doktorandusza, PhD. *student of University of Public Services*; gyukarszi@gmail.com; <https://orcid.org/0000-0002-5336-433X>

Bevezetés

A szomszédunkban kirobbant fegyveres konfliktus, háború a korunk, a 21. század jellemző háborúja. Az orosz–ukrán konfliktus 2014-től kezdett eszkalálódni, amikor is az amerikai fél, a korábbi hidegháborús nagyhatalmi versengés folytatásaként, befolyása növelése érdekében, a vele proxy viszonyban álló Ukrajna mellett támogató félként lépett fel. Ez a korábbi proxyháborúk jelentőségének újabb átértékelődése volt,¹ ugyanis ez a fellépés Ukrajna önvédelmi harcának igazságosságára alapozott, ezzel megváltoztatva a proxyháborúk korábbi – kizárólag az állami érdekekere alapozó – elméletét.² A háború mindig is a katonák és a civilek súlyos sérülésével, halálával járó konfliktus, mely a háború kockázatának részét képezi.³ Ehhez a kockázathoz a hadtörténelem során a résztvevők eltérő módon viszonyultak, és az idő múlásával, a nemzetek és a nemzetközi politika változásával a résztvevő felek hozzáállása is azokkal együtt változott. A kortárs nyugati hadviselési forma a kockázatkerülő háború, amiben a „nyugati emberek készek ölni, de nem készek meghalni a nyugati célokért”.⁴ A 2022-től direkt, hagyományos háborúvá váló konfliktust az orosz fél hibrid hadviselésként kezdte,⁵ de a fentebb leírt változások ezt a konfliktus a hibrid és a proxyhadviselés konfliktusává is tették egyben.⁶

Az orosz–ukrán konfliktus fegyveres kirobbanásának, hagyományos háborúvá szélesedésének pillanatától a nyugat (az Európai Unió és az Egyesült Államok) nem csak a humanitárius segélyekkel való támogatásáról biztosította az ukrán felet, hanem jelentős pénzbeli támogatást is nyújtott számára, ezen felül a katonai képességeinek fejlesztése céljából számos nyugati fegyverrel is ellátta azt. Ennek hatására az orosz fél a hagyományos fegyverek nagyarányú bevetése mellett több alkalommal is élt a nukleáris fegyvereinek alkalmazásának lehetőségével való fenyegetéssel.

Ezért ez a konfliktus jelentős mértékű menekültáradatot generált a civil lakosság köréből, mely Ukrajna keleti feléből hazájuk nyugati részébe, illetve még nyugatabbra menekült. Ahogyan azt az alábbi ábra is mutatja, nagy része a menekülőknek hazánkba és Nyugat-Európába özönlött, amely a fogadó országok részéről komoly polgári védelmi feladatellátást, támogatást igényelt a menekültválság kezelésére.

¹ Boda, 2023a.

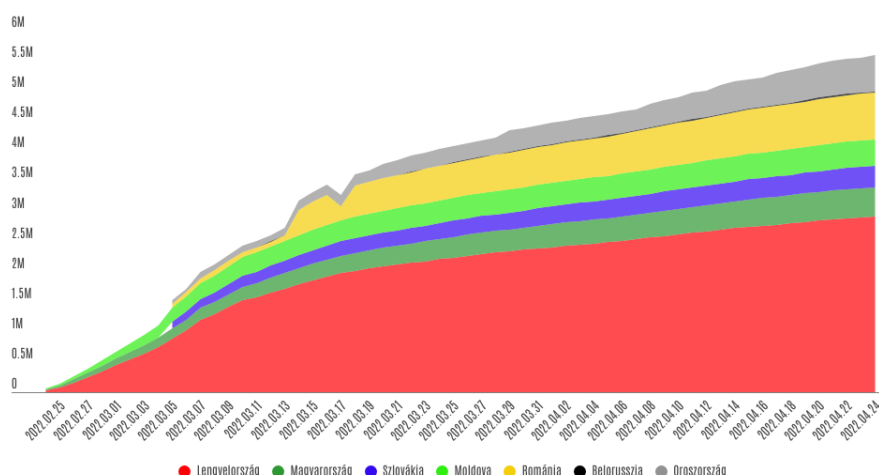
² Boda, 2023b.

³ Boda, 2024.

⁴ Boda, 2024.

⁵ Boda, 2023c.

⁶ Boda, 2023a.

1. ábra

***Ukrán menekültek megoszlása a szomszédos országok tekintetében
a különleges katonai művelet első két hónapjában***

(Forrás: ORFK, UNHCR; készítette: Dániel Zoltán)

A polgári védelem kifejezés alatt hazánkban, az elmúlt évtizedek eseményei alapján, inkább az angol „civil protection” által definiált fogalmat értjük, mintsem a légoltalmi örökségből következő „civil defence” tevékenységet.⁷ A 2020-ban, Magyarország Kormányának a Nemzeti Biztonsági Stratégia elfogadásáról szóló határozatának 51. pontja értelmében hazánk is úgy vélte, hogy e területen is „felértékelődött a biztonság katonai eleme”,⁸ ennek ellenére a szomszédban folyó hibrid hadviselés hatása, lévén a katonai tevékenységek hazánkat nem érintik, mégsem olyan erős, hogy a jelenlegi hazai polgári védelmi műveleteket⁹ a „civil protection” fogalma helyett a „civil defence” értelmezés szerint alkalmazzuk.

A polgári védelem számára így is számos feladat kerül végrehajtásra a konfliktussal kapcsolatban, melyekből a leghangsúlyosabbak a hazánkba érkező menekültáradattal kapcsolatos műveletek. Ezen típusú polgári védelmi feladatok hazánkban a hivatásos katasztrófavédelem feladatai közé tartoznak, mely feladatokat nem kizárólag a saját állományával köteles végrehajtani a szervezet. A menekültekkel kapcsolatos feladatok végrehajtásában a hivatásos katasztrófavédelem az államigazgatás védelmi és biztonsági igazgatási ágával, a karitatív szervezetekkel és az önkéntes mentőcsoportok, önkéntes mentőszervezetek állományával közösen tevékenykedik. Ezen közös tevékenység helyi szintjén történt események bemutatásával és vizsgálatával kívánnak foglalkozni a szerzők a következő fejezetekben, de említést tesznek a tevékenységhez kapcsolódó humanitárius tevékenységekről is.

⁷ Nagy 2020.

⁸ 1163/2020. (VI. 21.) Korm. határozat.

⁹ Nagy 2020.

A polgári védelmi szervezetek alkalmazása

A katasztrófavédelem új (2012. január 1-étől hatályos) törvényi szabályozása, a korábbi jogszabályokban felsorolt polgári védelmi feladatok többségét átemelte, folytatta. Ezek közé tartozott a polgári védelmi szervezetek (munkahelyi, köteles és önkéntes) létesítésére vonatkozó szabályozás is.¹⁰ A településeken úgynevezett köteles polgári védelmi szervezeteket kellett létrehozni, amennyiben a kockázatbecslést követően a település besorolása ezt indokoltta teszi.¹¹ A polgári védelmi szervezetek létrehozásának célja a törvény értelmében az, hogy az a „személyi állománya útján az e törvényben [2011. évi CXXVIII. törvény] meghatározott, valamint fegyveres összeütközés idején végrehajtandó polgári védelmi feladatokat lát el.”¹²

A polgári védelmi szervezetek alkalmazása tehát nélkülözhetetlen a mai modern társadalomban a katasztrófák megelőzése, elhárítása és a következmények felszámolása során. Folyamatosan bővül e szervezetek szerepe az egyre komplexebb biztonsági kihívások miatt, beleértve mind a természeti katasztrófákat (pl.: árvizek, földrengések), mind az ember okozta civilizációs katasztrófákat (pl.: terrorcselekmények, háborúk). A polgári védelem célkitűzései között legelőkelőbb helyen a lakosság és az infrastruktúra védelme áll – különösen veszélyhelyzetek esetén – és az ezzel járó feladatok egyre inkább a társadalmi reziliencia növelését célozzák.¹³

A köteles- és az önkéntes polgári védelmi szervezetek egyik fő jellemzője a decentralizált működés, ami lehetővé teszi a helyi sajátosságokhoz való gyors alkalmazkodást, hiszen a polgári védelmi rendszerekben kulcsfontosságú a különböző állami, magán és civil szervezetek közötti együttműködés, mely lehetőséget biztosít a hatékony erőforrás-megosztásra és a gyors reagálásra. Éppen ezért elengedhetetlen a lakosság folyamatos képzése és tájékoztatása, amely révén a közösségek jobban felkészülhetnek a potenciális veszélyekre és hatékonyabban tudnak reagálni a krízishelyzetekben.

Ezen szervezetek sikeres alkalmazásának további feltétele a megfelelő jogi és szervezeti háttér kialakítása, amely biztosítja az egységes irányítást és a különböző érintettek közötti koordinációt.

Összességében elmondható, hogy a polgári védelmi szervezetek komplex feladatokat látnak el, amelyek nélkülözhetetlenek a modern társadalmak biztonságos működéséhez és a vészhelyzetek kezeléséhez.

Lakosságvédelmi feladatok

A köteles polgári védelmi szervezetek lakosságvédelmi feladatai magukban foglalják a veszélyeztetett területeken élő lakosság kitelepítését, az ideiglenes elhelyezésük biztosítását, valamint a lakosság folyamatos tájékoztatását a veszélyeztető hatásokról és magatartási szabályokról. A polgári védelmi szervezetek ezen kívül részt vesznek az elsősegélynyújtásban

¹⁰ Muhoray 2017.

¹¹ 2011. évi CXXVIII. törvény.

¹² 2011. évi CXXVIII. törvény.

¹³ Horváth 2019.

és a humanitárius segélyek elosztásában is. A szervezetek hatékony működése érdekében szoros együttműködés szükséges a helyi hatóságokkal, tűzoltósággal és mentőszolgálatokkal.¹⁴

Az önkéntes polgári védelmi szervezetek elsősorban a helyi közösségek tagjaiból állnak, és önkéntesen segítik a hivatásos szerveket a veszélyhelyzetek során. Feladataik közé tartozik a lakosság veszélyhelyzeti tájékoztatása, az evakuálási folyamatok támogatása, valamint a sérültek ellátásában való közreműködés. Fontos szerepet játszanak a humanitárius segélyek kiosztásában és a mentési munkálatokban is. Az önkéntes szervezetek gyorsabban mozgósíthatók helyi szinten, ami különösen hasznos a természeti katasztrófák vagy ipari balesetek esetén. Ezen szervezetek hatékonysága nagymértékben függ a lakosság felkészültségétől és a folyamatos képzésektől.¹⁵

Műszaki eszközrendszerük

A polgári védelmi szervezetek műszaki-technikai eszközei elengedhetetlenek a sikeres feladat végrehajtáshoz. Ezek az eszközök a megelőzéstől kezdve a mentési és helyreállítási munkálatokig számos szerteágazó feladatban alkalmazhatók. Az alábbiakban a legfontosabb műszaki eszközöket és azok alkalmazási területeit ismertetjük.

- a) Kommunikációs eszközök: A hatékony információáramlás érdekében a polgári védelmi szervezetek rádiókommunikációs rendszereket, mobil hálózatokat és műholdas eszközöket használnak. Ezek nélkülözhetetlenek a koordinációhoz, különösen akkor, amikor a hagyományos kommunikációs infrastruktúrák károsodnak. A digitális térképező és nyomkövető rendszerek (GIS) segítik a helyszíni erők mozgásának és a kárhelyzet felmérésének nyomon követését.
- b) Védőeszközök: A veszélyes anyagokkal való érintkezés vagy egyéb kockázatok esetén a polgári védelem személyi védőfelszereléseket használ, mint például légzésvédők, védőruhák és sisakok. Ezek biztosítják a mentési műveletek biztonságát vegyi, biológiai vagy radioaktív anyagok jelenléte esetén.
- c) Járművek és szállítóeszközök: A gyors reagálás érdekében különféle mentő- és szállítójárművekre van szükség. Ezek közé tartoznak a terepjárók, speciális mentőjárművek, valamint vízi és légi járművek. Ezen eszközökkel az evakuálást, a sérültek szállítását és a logisztikai támogatást végzik.
- d) Életmentő és mentési eszközök: A polgári védelmi szervezetek különböző mentőeszközöket használnak a romok alá szorult emberek kimentésére, mint például hidraulikus emelők, vágó- és feszítőeszközök, valamint hőkamerák, amelyek a hőérzékelés alapján segítenek az áldozatok felkutatásában.
- e) Helyreállítási eszközök: A katasztrófát követő helyreállítás során nehézgépeket, például kotrógépeket és darukat alkalmaznak az utak és épületek romjainak eltávolítására, valamint az infrastruktúra újjáépítésére.

¹⁴ Teknős & Ambrusz 2022.

¹⁵ Endrődi 2012.

Ezek az eszközök hatékonyan támogatják a polgári védelmi szervezetek különböző feladatait, ezért fontos a megfelelő eszközszám biztosítása, az azok használatára vonatkozó felkészítés és az eszközök karbantartása, folyamatos fejlesztése, eszközbeszerzés.¹⁶

2. ábra

Műszaki mentő gépkocsi és felszerelései

(Forrás: Zsíros, 2006)

Együttműködők

A polgári védelmi szervezetek katasztrófák során kulcsfontosságú szereplők, akik szorosan együttműködnek más szervekkel, szervezetekkel, valamint az állampolgárokkal. A hatékony válságkezelés érdekében ezek a szervezetek integrált rendszert alkotnak, amely a különböző szinteken működő hatóságokat és intézményeket foglalja magában.

3. ábra

Az együttműködés felépítése

(Készítette: Szakályné Gyűrű Karina)

Az állami szereplők közül kiemelkednek a katasztrófavédelmi hatóságok, amelyek felelősek a veszélyhelyzetek kezelési tervének kidolgozásáért és végrehajtásáért. A rendőrség és a tűzoltóság szintén részt vesz a mentési és evakuálási műveletekben, biztosítva a közbiztonságot és a technikai segítséget. A mentőszolgálatok közreműködnek a sérültek

¹⁶ Laczik 2014.

ellátásában, míg a katonai szervek speciális eszközeikkel segítik a nehezen hozzáférhető területeken történő beavatkozásokat.

A civil szervezetek és önkéntes csoportok fontos partnerei a polgári védelmi szervezeteknek. Az önkéntesek helyi szinten mozgósíthatók, például az evakuáció vagy az élelmiszer- és segélycsomagok elosztása során. Nemzetközi szinten a Nemzetközi Vöröskereszt és más humanitárius szervezetek gyakran támogatják a mentési és helyreállítási folyamatokat.

Az együttműködés a lakossággal szintén kiemelt fontosságú, hiszen a katasztrófákra való felkészítés, a tájékoztatás és a veszélyhelyzeti gyakorlatok hatékonysága növeli a közösségek rezilienciáját.

A szomszédban zajló háború hatásai

Az orosz–ukrán háború 2022-ben komoly humanitárius kihívásokat okozott a szomszédos országok, köztük Magyarország számára is. A menekülthullám kezelésében kiemelkedő szerepet kapott a katasztrófavédelem, és azon belül is a polgári védelem, amely fontos feladatot látott el a menekültek biztonságos elhelyezése, ellátása és védelme érdekében.

A katasztrófavédelem legfontosabb feladatai közé tartozott a határokon érkező menekültek fogadása, logisztikai támogatása és a sürgős humanitárius segítség biztosítása. Ennek keretében ideiglenes befogadóállomásokat hoztak létre a magyar–ukrán határ közelében, ahol a menekülteket regisztrálták, ellátták, és szükség esetén tovább irányították más intézményekhez. A katasztrófavédelem emellett biztosította a menekültek szállítását a határról különböző menekültközpontokba, valamint segített a kommunikáció megszervezésében. A lakhatás biztosításán túl a menekültek számára alapvető egészségügyi ellátást is nyújtottak.

A polgári védelmi szervezetek szintén jelentős szerepet játszottak a menekültek védelmében és segítésében. Elsősorban a települési szintű segítségnyújtásban vettek részt, ahol a lakosságvédelmi feladatokat látták el. A polgári védelem önkéntesei biztosították a menekültek számára az élelmiszer- és ruhacsomagokat, segítettek az ideiglenes szállások berendezésében és az infrastruktúra kialakításában. Szoros együttműködésben dolgoztak más civil szervezetekkel, például a Nemzetközi Vöröskereszttel és a helyi karitatív szervezetekkel, amelyek az adományok elosztásában és a menekültek szükségleteinek biztosításában segítettek.

A katasztrófavédelem és a polgári védelem közös erőfeszítései lehetővé tették, hogy a háború által sújtott ukrán menekültek számára biztonságos és humánus környezetet biztosítsanak Magyarországon, továbbá hozzájárultak a menekültválság gyors és hatékony kezeléséhez.

Fejlesztési lehetőségek

A polgári védelmi szervezetek hatékonyságának növelése a háborús menekültellátás területén számos fejlesztési lehetőséget kínál a jövőben. Az eszközbeszerzések kiemelt fontosságúak, hiszen modern, mobil egészségügyi ellátóegységek, ideiglenes lakókonténerek és gyorsan

telepíthető víztisztító rendszerek biztosíthatják a menekültek megfelelő elhelyezését és alapvető szükségleteik kielégítését. Az infokommunikációs technológiák fejlesztése szintén kulcsfontosságú, különösen az adatgyűjtés és koordináció terén, hogy a szervezetek gyorsabban és hatékonyabban reagálhassanak a változó helyzetekre.

A képzések területén a polgári védelmi szervezetek számára elengedhetetlen a személyzet folyamatos oktatása és gyakorlati felkészítése, különösen a válságkezelés és a humanitárius segítségnyújtás terén. Emellett fontos a nemzetközi szervezetekkel való együttműködés fokozása, például közös gyakorlatok révén. Az ilyen jellegű fejlesztések biztosítanak, hogy a polgári védelem a jövőben is hatékonyan tudjon reagálni nagy létszámú menekülthullámok esetén.

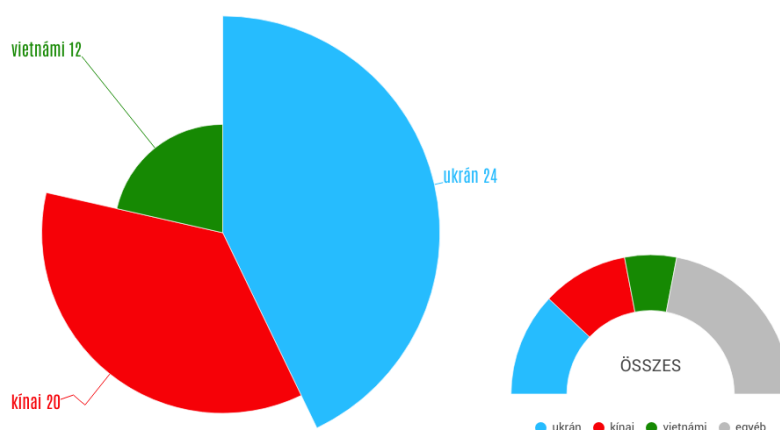
Ezek a fejlesztési lehetőségek együttesen erősítik a szervezetek felkészültségét, rugalmasságát, és hozzájárulnak a menekültválság humanitárius kezelésének sikeréhez.

A Kőbányai Önkormányzat polgári védelmi feladatai

A 2022 februárjában kitört orosz–ukrán konfliktus több szempontból is érintette hazánkat, annak fővárosát, és igen jelentős mértékben érintette a főváros X. kerületét, Kőbányát is. Ez a jelentős mértékű érintettség nem előzmény- és ok nélküli.

A SARS-COV2 elleni védekezéssel kapcsolatos adatok kutatása és kiértékelése során olyan összefüggésekre és eredményekre derült fény, melyekkel kapcsolatban úgy véltem, hogy a későbbiekben hasznos alapot adhatnak egy hasonló helyzet kezeléséhez. Akkor még nem gondoltam, hogy ez ennyire a kutatás megállapításához közeli időpontban, és egy jellegét tekintve más válsághelyzet kezelésében is segítséget tud nyújtani.

Budapest tizedik kerületében található a Kínai Negyed, a keletázsiai piac, azaz a Sárkány Center. Ezért a COVID-19 hatósági karanténba került személyeivel kapcsolatos kutatás során azt feltételeztem, hogy ez a két fent említett gazdasági szereplője a kerületnek befolyásolni fogja a nemzetiségi megoszlását a karanténba került személyeknek. Igazam is lett, ahogyan azt az alábbi diagram is mutatja, a kínai lett a második, míg a vietnámi lett a harmadik legnagyobb kisebbség. Az elsők, sokak meglepetésére, viszont az ukrán nemzetiségűek lettek. Amint az az alábbi grafikonon is látható, az ukrán nemzetiségűek vizsgálata azt mutatta, hogy a koronavírus két éve alatt a többi nemzetiséghez képest nagyobb határátlépési aktivitást mutattak. Ennek fő oka, hogy jelentős a jelenléte az ukrán vendégmunkásoknak a kerület iparában.

4. ábra

A három kiemelt (UKR, CHN, VIE) nemzetiség és a többi (HUN és még 72 különböző) nemzetiség létszámmegoszlása

(Forrás: Kőbányai Önkormányzat, készítette: Dániel Zoltán)

Ezen bizonyítékokon felül további adatok is szolgálnak arra mutatóra, hogy Kőbányán igen jelentős létszámú az ukrán kisebbség, a legutóbbi népszámláláson körülbelül százan vallották magukat ukránnak,¹⁷ de mint ahogyan azt a COVID-19 elleni védekezéssel kapcsolatos kutatás is megmutatta, a számos munkásszálló jelenléte miatt, ennél jóval magasabb az ukrán vendégmunkások száma kerületünkben. A Kőbányai Ukrán Önkormányzat elnöke már a konfliktus első napjaiban is a sűrűjében volt a menekültekkel kapcsolatos ügyintéзéseknek, már ekkor elhelyezésre került három család a Kőbányai Önkormányzat balatonlelleli táborában is.¹⁸

De rengeteg család szállt meg a kőbányai Cserkesz-Szálló Kft. munkásszállójában is. Ezért már 2022 márciusának első napján szükséges volt egy rendkívüli képviselőtestületi ülést összehívni, hogy döntés születessen a menekültek támogatásáról.¹⁹ Ezen az ülésen a támogatás nem volt kérdés, erről nagyon hamar döntés született, az ülés nagyobb részét az azonnali és az átfogóbb, hosszabbtávú támogatás sarokpontjairól szólt.²⁰ A Kőbányai Önkormányzat ilyen mértékű beavatkozására azért volt szükség, mert a települési szintű védelmi feladatok felelőse a polgármester, és a háború elől menekülők megjelenése olyan szintet ért el a kerületben, hogy az polgári védelmi beavatkozást igényelt a helyi vezetéstől.

Pénzbeli támogatások

Az önkormányzat képviselő testülete döntött a menekültek által ellepett Cserkesz-Szálló Kft. egyszeri, azonnali támogatásáról, melynek összege hárommillió forint volt,²¹ ezen felül a

¹⁷ Kőbányai Hírek, 2022a.

¹⁸ Kőbányai Hírek, 2022b.

¹⁹ Jegyzőkönyv kivonat, 2022a.

²⁰ Jegyzőkönyv kivonat, 2022a.

²¹ 58/2022. (III. 1.) KÖKT határozat.

rendkívüli ülésen részt vevő képviselők, saját képviselői keretükből fejenként egymillió forintot ajánlottak fel a menekültek támogatására, de ezeknek az összegeknek a felhasználását későbbi döntésekre bízták.²²

A Magyarországra érkező menekültek ellátásában a Magyar Vöröskereszt munkatársai és önkéntesei aktívan részt vettek. A fővárosba érkező ukrán menekülők fogadásában, élelemmel, tisztálkodószerekkel történő ellátásában tevékenykedtek leginkább. A pályaudvarokra érkezők ellátását a kerületi irodáikban gyűjtött és a központi raktárban tárolt adományokkal biztosították. De ehhez szükségük volt további pénzbeli támogatásra, hiszen elsősorban a Magyar Vöröskereszt normatív támogatásból működteti intézményeit, ám a menekültek ellátása ezen felül, vagy ha úgy jobban tetszik emellett történt. A Magyar Vöröskereszt Budapest Fővárosi Szervezete 2022. március 29-én kelt levelében anyagi támogatást kért ezen tevékenységük folytatására a Kőbányai Önkormányzattól, melyről a 2022. április 28-ai képviselőtestületi ülésen döntöttek is, a Magyar Vöröskereszt Budapest Fővárosi Szervezet megkapta a kért egymillió-kétszázkilencvenezer forintos támogatást.²³

Humanitárius segítség

A március elsejei rendkívüli ülésen döntöttek a fentiekben említett balatonlelle-i tábor megnyitásáról. A táborban a háború első hetét követően már mintegy harminc fő menekült került elszállásolásra, köztük nagybereg-i, harkivi és dnyipropetrovszki családok is.

Ezen felül a rendkívüli ülésen döntés született egy forródrót létrehozásáról, melyen a segítséget felajánlók tudták megtenni felajánlásaikat az Önkormányzat irányába. Ugyanúgy ezen adományvonalon és adománygyűjtő ponton volt lehetőség az Ukrajnában maradó, illetve a barabási határra érkezők segítésére is.

A Kőbányai Önkormányzat felhívást jelentetett meg a közösségi felületein, honlapján, melyre szinte Kőbánya egésze reagált. A meghirdetett adománygyűjtésre az első naptól kezdve érkeztek a felajánlások, melyek leginkább tisztálkodószerekből, babaápoló termékekből, tartós élelmiszerekből és ruhákból álltak.

Három napnyi adományfogadást követően indult el az első teherautó Ukrajna felé. A több, mint hétszáz kilogrammnyi adomány célállomása Mezőkaszony, Kőbánya testvérvárosa volt. Ez a szállítmány tartalmazta a testvérvárosnak szánt önkormányzati adományt is, mely a mezőkaszonyi jegyző kérésnek megfelelően aggregátort, matracokat, takarókat és hálósákákat tartalmazott, a határt átlépni nem kívánó vagy nem tudó menekültek ellátása céljából.²⁴

²² Jegyzőkönyv kivonat, 2022a.

²³ Jegyzőkönyv kivonat, 2022b.

²⁴ Kőbányai Hírek, 2022a.

KŐBÁNYA ÖSSZEFOG

ADOMÁNYGYŰJTÉS AZ UKRAJNAI MENEKÜLTEK JAVÁRA

Ukrajnában milliók számára vált valósággá a háború. Családok, idősek, fiatalok, gyermekek hagyják el otthonaikat, menekülnek a harcok által sújtott területekről.

Önkormányzatunk segítő intézkedéscsomagja keretében gyűjtést szervez a Kaszonyi kistérségben menedéket keresők számára, akiknek információink alapján az alábbiakra lenne leginkább szükségük:

- gyermek- és felnőtt tisztálkodószerek és higiéniai termékek (WC papír, szappan, tusfürdő, sampon, fogkefe, fogkrém, egészségügyi betét, tampon),
- babaápoló termékek (pelenka, nedves törölkendő, popsikrém),
- általános, vény nélkül kapható - gyermekek és felnőttek számára adható - gyógyszerek (láz- és fájdalomcsillapítók), vitaminok,
- tartós élelmiszerek, konzervek, bébitelemek.

Az adományokat önkormányzatunk a 1102 Budapest, Szent László tér 2-4. szám alatti, volt önkormányzati épületében várja a következő időpontokban:

Március 2. (szerda) 8.00 - 18.00 óra
Március 3. (csütörtök) 8.00 - 18.00 óra
Március 4. (péntek) 8.00 - 18.00 óra

Az első szállítmánnyal 2022. március 7-én indulunk el Kárpátaljára, a Kaszonyi kistérségbe. Önkormányzatunk az adományokat - ameddig szükséges - folyamatosan gyűjti, a további időpontokról újabb felhívást készítünk!

FOGJUNK ÖSSZE AZ UKRAJNAI MENEKÜLTEK MEGSEGÍTÉSÉÉRT!

Köszönjük felajánlásait, áldozatvállalásukat, önzetlen segítségüket!

D. Kovács Róbert Antal
Kőbánya polgármestere

www.kobanya.hu | facebook.com/KobanyaOnkormanyzat

KŐBÁNYA az élő város

5. ábra

*A Kőbányai Önkormányzat flyere**(Forrás: kobanya.hu)*

A következő két szállítmány Barabásra ment, a határmenti magyar településre. Az ezer fős település több ezer menekültet fogadott, látott el elsőként, adott számukra átmeneti szálláslehetőséget. Az első barabási szállítmányt D. Kovács Róbert Antal polgármester úr kísérte, míg a másodikat Somlyódi Csaba alpolgármester úr.²⁵

Az adománygyűjtésen és menekültbefogadáson túl a Kőbányai Önkormányzat a forródrótra érkező állásfelajánlásokat is igyekezett koordinálni, az Önkormányzattól segítséget kérő és dolgozni akaró menekültek számára így tudott a lakhatás mellé megélhetést is biztosítani. A menekült gyermekek számára könnyített és gyorsított eljárású felvétellel biztosította a kerület iskoláiban a tanulási lehetőséget, illetve a gyermekek felügyeletét és étkeztetését is.

²⁵ Kőbányai Hírek, 2022a.

6. ábra
Adományok fogadása
 (Forrás: Kőbányai Hírek)

Kőbánya, Budapest kapuja

A határról a fővárosba érkező menekülteket szállító vonatokat kezdetben vagy a Keleti- vagy a Nyugati Pályaudvarra irányították, de később, március 21-én megkezdte működését a BOK Csarnokban létrehozott tranzitállomás, így annak logisztikai átszervezése érintette ezen vonatok célállomását is.

Az ezt követően a határról érkező, menekülteket is szállító vonatok hosszabb megállásra kényszerültek Kőbánya Felső Vasútállomáson, hiszen az ukrán nyelven is beszélő önkénteseknek itt kellett a szerelvényeket végig járniuk, hogy a menekülteket tájékoztassák, leszállítsák a vonatról, és áttereljék őket a rájuk váró buszokhoz, amelyek egyből a tranzitállomásra szállították őket. Így lett Kőbánya a menekültek számára Budapest kapuja.

7. ábra
Kőbánya Felső Vasútállomás
 (Forrás: Metropolis)

Összegzés

A helyi szintű polgári védelmi feladatok számos típusát érintették, és még többet érinthettek volna a különleges katonai művelet hatásai.

A köteles polgári védelmi szervezetek az ukrán–orosz menekültválság során menekültek ellátásában, szállításában, ideiglenes menedékhelyek kialakításában és az egészségügyi ellátás biztosításában vettek részt. Emellett logisztikai támogatást nyújtottak és koordinálták a humanitárius segélyszállítmányok elosztását.

A Kőbányai Önkormányzat ugyan hivatalosan nem jelentette ki, nem foglalta írásba, hogy a menekültáradat okozta feladatok ellátása érdekében operatív törzset hozott volna létre, de a képviselőtestület, valamint az önkormányzat vezetése (polgármester, jegyző) gyakorlatilag ilyen minőségében hozta meg döntéseit, védelmi lépéseit.

Jelen polgári védelmi feladatok ellátása során mind gazdasági, mind humanitárius segítséget adtak határon innen és túl, de a hozzájuk érkező menekültek tartós tartózkodásának feltételeit is igyekeztek intézkedésekkel megalapozni. Az önkormányzat vezetése és képviselőtestülete a védelmi és biztonsági kérdésre, mondhatni fenyegetésre (migrációs hullám) a védelmi referensének bevonásával válaszolt, és ismételten egy, a normál működési időszaktól eltérő osztályok és személyek együttműködésével kezelte a helyzetet, mint a COVID-19 elleni pandémiás védekezés során, az annak során levont tapasztalatokat felhasználva.

FELHASZNÁLT IRODALOM

2011. évi CXXVIII. törvény *a katasztrófavédelemről és a hozzá kapcsolódó egyes törvények módosításáról*

1163/2020. (VI. 21.), Korm. határozat *Magyarország Nemzeti Biztonsági Stratégiájáról*

58/2022. (III. 1.) KÖKT határozat *A Cserkesz-Szálló Kft. támogatásáról.*

Boda Mihály 2023a. A proxyháború filozófiai és etikai megközelítése. *Honvédségi Szemle*, 151 (6): 27–39.

Boda Mihály 2023b. Az igazságos háború elmélete és a teremtésvédelem: az igazságos háború elméletének története a középkortól a 20. századig a teremtésvédelem szempontjából. *Hadtudományi Szemle*, 16 (4): 123–137.

Boda Mihály 2023c. Hibrid háború: konfliktusforma a harmonikus béke és a direkt háború között - A hibrid háború katonafilozófiai értelmezése. In I. Gőcze & J. Padányi (szerk.): *Tanulmányok M. Szabó Miklós nyugállományú altábornagy, a Magyar Tudományos Akadémia rendes tagja emlékére.* 21–28. Budapest: Ludovika Egyetemi Kiadó.

Boda Mihály 2024. A kockázatkerülő háború és a bátorság a 20–21. század fordulóján. *Honvédségi Szemle*, 152 (3): 113–125.

- Endrődi István 2012. A magyar önkéntes polgári védelmi szervezetek szerepe hazánkban, az új katasztrófavédelmi törvény alapján. *Védelem Online: Tűz és Katasztrófavédelmi Szakkönyvtár*, 1–8.
- Horváth Zoltán 2019. A polgári védelem szervezeti struktúrájának és háborús feladatrendszerének változása a jogszabályok tükrében. *Műszaki Katonai Közlöny*, 29 (3): 93–118..
- Jegyzőkönyv kivonat 2022a. *a Budapest Főváros X. kerület Kőbányai Önkormányzat Képviselő-testületének 2022. március 1-jén megtartott rendkívüli üléséről.*
- Jegyzőkönyv kivonat 2022b. *a Budapest Főváros X. kerület Kőbányai Önkormányzat Képviselő-testületének 2022. április 28-én megtartott üléséről.*
- Kőbányai Hírek, 2022a. Három hét, három szállítmány. *Kőbányai Hírek*, 03, 4.
- Kőbányai Hírek, 2022b. Hétköznapi történelem. *Kőbányai Hírek*, 03, 5.
- Laczik Balázs 2014. A speciális műszaki technikai eszközök fogalma, lehetséges csoportosítása, a katasztrófák elleni védekezés szempontjából I. *Műszaki Katonai Közlöny*, 28 (1): 30–40.
- Muhoray Árpád 2017. A polgári védelem helye a modern katasztrófavédelemben. *Hadmérnök*, 12 (2): 188–200.
- Nagy Sándor 2020. Gondolatok a polgári védelemről, különös tekintettel a fegyveres összeütközések időszakának feladataira. *Honvédségi Szemle*, 148 (5): 47–57.
- Teknős László és Ambrusz József 2022. Az Európai Unió humanitárius segítségnyújtási és polgári védelmi szakpolitikájának bemutatása = Presenting the Humanitarian Aid and Civil Protection Policy of the European Union. *Belügyi Szemle: A Belügyminisztérium szakmai tudományos folyóirata*, 2022 (5): 1039–1055.
- Zsíros Sándor 2006. *A Magyar Honvédség műszaki technikai eszközei és fejlesztési lehetőségük a katasztrófavédelem tükrében.* Diplomamunka. Budapest.